

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktorius 2021 m. rugpjūčio 9 d. įsakymu
Nr. CV-1-152

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, DIRBANT KOMPRESORIUMI Nr. 30

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti su kompresoriumi gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimus darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti patikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygelę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniam asmeniui, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimėi užkirsti.

1.4. Darbuotojas privalo laikytis asmens higienos: dirbti tik su švariais ir tvarkingais darbo drabužiais, prieš darbą ir po darbo plauti rankas šiltu vandeniu su muilu, jeigu reikia — pareikalauti iš padalinio vadovo ir naudoti dezinfekuojančias priemones.

1.5. Pastebėjus įrenginių, įrangos ar instrumentų gedimus, esant netvarkingoms individualioms apsaugos priemonėms, darbus nutraukti ir nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

1.6. Priešgaisriniai saugos reikalavimai:

1.6.1 vengti veiksnių, sudarančių sąlygas kilti gaisrui;

1.6.2 rūkyti tik tam skirtose ženklais pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra indas nuorūkomis dėti bei gaisro gesinimo priemonės;

1.6.3 draudžiama gaisro gesinimo priemonės panaudoti ne pagal paskirtį;

1.6.4 draudžiama naudotis tepalais, riebalais, benzinu ar kitais degiais skysčiais suteptais darbo drabužiais ar pirštinėmis.

1.6.5 darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis ir žinoti jų veikimo principus, panaudojimo galimybes bei savo veiksmus kilus gaisrui.

1.7. Eksploatuojant elektros įrenginius draudžiama:

1.7.1 šildyti patalpas nestandartiniais (savos gamybos) elektros prietaisais;

1.7.2 naudoti netvarkingus kištukinius lizdus, kištukus, atsišakojimo dėžutes, jungiklius bei kitus elektros aparatus;

1.7.3 elektros lempas, šviesos sklaidytuvus, šildytuvus uždengti degiomis medžiagomis;

1.7.4 į kištukinius lizdus jungti elektros prietaisus, kurie viršija leistiną galią;

1.7.5 vietoj elektros laidų ir kabelių naudoti radijo arba telefono ryšio laidus;

- 1.7.6 naudoti lygintuvus, virykles, virdulius, šildymo ir kitus elektros prietaisus tam tikslui nepritaikytose vietose ir palikti juos įjungtus be priežiūros;
- 1.7.7 kabinti elektros šviestuvus ir kitus daiktus tiesiog ant elektros laidų ir kabelių;
- 1.7.8 naudoti nekalibruotus ir savos gamybos apsaugos aparatus;
- 1.7.9 naudoti laidus ir kabelius su pažeista arba eksploatavimo metu dielektrinių savybių netekusi izoliacine medžiaga;
- 1.7.10 tiesiogiai prikalti laidus ir kabelius.
- 1.8. Asmens darbo higiena:
- 1.8.1 prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplauti rankas su muilu;
- 1.8.2 nelaikyti savo rūbų kartu su darbo rūbais.
- 1.9. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys		Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti
 Elektros srovės poveikis		Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti kirtiklių, jungiklių, ki...
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas		Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių techninę būklę, tvark...
Slėgis technologinėje sistemoje, suspausto oro nutekėjimas		Galimi įvairūs sužeidimai.	Nuolat tikrinti sujung...
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys		Galimos traumos.	Neliesti rankomis bes...
 Triukšmas		Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lyg...
Vibracija		Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti...
 Krentantys daiktai		Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, pri...
Pavojingas veiksnys		Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti

  Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas		Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų neslidžios, sausos, lygios, slidžioms grindims, neturinti išvalyti. Nuolat palaikyti darbo vietoje, neužgriozdinti.
 Įkaitę paviršiai, karštos įrenginių, mechanizmų dalys		Galimi įvairūs terminiai sužeidimai.	Nesiliesti ir plikomis kūnais liesti įkaitusių paviršių kuriantis uždeginti apsaugomis.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas		Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietimas mažesnis už nurodytą, būtina papildomai naudoti šviestuvus.
Netinkamas mikroklimatas (drėgmė, temperatūra, ventiliacija ir t.t.), nepalankios meteorologinės sąlygos		Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šiluminei darbo rūbus, avalynę.
Fizinė perkrova		Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktui viršijančių leistiną krovimo normą. Leidžiama nepernešti vienkartinę keliamo ir krovinio masę kartu su ne daugiau kaip: vyrų - iki 25 kg, moterims - iki 10 kg didesnis, kelti dviese transportavimo mechanizmus.

2.2. Būtinios asmeninės apsauginės priemonės:

- 2.2.1 darbo kostiumas;
- 2.2.2 darbo avalynė;
- 2.2.3 darbo pirštinės;
- 2.2.4 apsauginės ausinės;
- 2.2.5 apsauginiai akiniai.

2.3. Visos darbuotojui nemokamai išduodamos asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis įmonės patvirtintu nemokamai išduodamų asmeninių apsauginių priemonių sąrašu.

2.4. Priklausomai nuo atliekamo darbo pobūdžio išduodamos ir kitos saugos priemonės.

2.5. Dirbantysis privalo:

- 2.5.1 susipažinti ir vadovautis jo darbo zonoje esančiais saugos ir sveikatos ženklais;
- 2.5.2 dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis, kai to reikalauja saugos ir sveikatos norminiai aktai;
- 2.5.3 nedirbti su netinkamomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsauginėmis priemonėmis;
- 2.5.4 vilkėti tinkamo dydžio darbo drabužius ir dėvėti tinkamo dydžio batus (ne per ankšti ar per dideli). Dirbant negalima dėvėti papuošalų, kišenėse laikyti aštrių daiktų;
- 2.5.5 asmeninės apsaugos priemones naudoti viso darbo proceso metu;
- 2.5.6 asmenines apsaugos priemones rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį;
- 2.5.7 laiku pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui apie asmeninių ir kolektyvinių apsaugos bei darbo priemonių susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas ar artėjama prie patikros datos.

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIES DARBO PRADŽIĄ

3.1. Gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

3.2. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.

3.3. Darbuotojas privalo:

3.3.1 prieš kiekvieną apsaugos priemonės panaudojimą darbuotojas privalo patikrinti ar ji nėra sugedusi, pažeista, nešvari;

3.3.2 dirbti su išduotomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

3.3.3 rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;

3.3.4 atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

3.3.5 patikrinti, kad ant kompresoriaus pagrindo ir ant paties kompresoriaus nebūtų pašalinių daiktų;

3.3.6 patikrinti kompresorinės alyvos kiekį kompresoriuje ir, esant būtinumui, papildyti;

3.4. Eksploatuoti manometrą draudžiama kai:

3.4.1 nėra plombos ar ženklo apie jo patikrinimą;

3.4.2 praleistas periodinio patikrinimo laikas (terminas);

3.4.3 atjungus manometrą, jo rodyklė negrįžta į nulinę padėtį;

3.4.4 išmuštas stiklas arba manometras sugadintas taip, kad gali rodyti neteisingą slėgį.

3.5. Prieš įjungiant kompresorių, privaloma:

3.5.1 jį apžiūrėti: prasukti rankiniu būdu ir įsitikinti, kad jis tvarkingas, patikrinti tepimo bei aušinimo sistemas ir po to paleisti;

3.5.2 būtina įsitikinti, kad kompresoriaus įjungimas nesudaro grėsmės aplinkiniams. Judamąsias kompresoriaus dalis, kurias žmonės gali liesti, reikia aptverti;

3.5.3 uždaryti prapūtimo ventilius, prieš tai įsitikinus, kad per juos išeina oras;

3.5.4 trumpam paleisti kompresorių tuščia eiga ir įsitikinti, ar į teisingą pusę jis sukasi.

3.6. Draudžiama:

3.6.1 liesti drėgnomis rankomis elektros laidus, kabelius, kištukus, prietaisus ar įrenginius;

3.6.2 dirbti su kompresoriumi, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

3.6.3 dirbti su kompresoriumi, jei ant jo pateko skystis;

3.6.4 eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti kompresorių.

3.7. Vizualiai patikrinti darbo vietos įrenginių būklę:

3.7.1 ar jie įžeminti (įnulinti). Tai atliekama apžiūrint kabelį (laidą), kuriuo įrenginys jungiamas į elektros tinklą, kištuką, elektros kištukinį lizdą;

3.7.2 ar uždengti elektros skydelio, įrenginio kontaktai, turintys elektros įtampą;

3.7.3 ar tvarkingas elektros kabelio kištukas, kištukinis lizdas, į kurį jungiamas įrenginys;

3.7.4 ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija;

3.7.5 ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, tepaluotų paviršių, kitų kabelių, aštrių briaunų, kitų įžemintų įrenginių;

3.7.6 ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užsikabinti.

3.8. Pastebėjus bet kokius trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui, informuoti atsakingas Centro tarnybas.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Vykdyti darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.

4.2. Palaikyti tvarką darbo vietoje.

4.3. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.

4.4. Patalpose, kur dirba kompresorius, draudžiama laikyti žibalą, benzina ir kitas lengvai užsiliepsnojančias medžiagas.

4.5. Prijungiamas žarnas reikia prapūsti. Prijungti ar atjungti jas leidžiama tik nustojus tiekti orą. Įjungti įrankį leidžiama tik po to, kai jis paruoštas darbui.

4.6. Žarnoms prie atvamzdžių arba įmovų pritvirtinti turi būti naudojami inventoriniai užveržiamieji pavalkalėliai. Žarnas tvirtinti viela draudžiama.

4.7. Kompresorių galima eksploatuoti tik tada, kai aplinkos oro temperatūra, drėgnumas ir vėjo greitis atitinka kompresoriaus eksploatavimo dokumentacijoje nurodytas normas.

4.8. Kompresoriaus techninė priežiūra ir einamasis remontas atliekamas specialiai tam įrengtose aikštelėse, ne darbo zonoje.

4.9. Tiesiant pneumatinių įrankių gumines žarnas reikia žiūrėti, kad jos nesusisiektų su lynais, kableliais, elektrinio suvirinimo laidais, vamzdžiais, einančiais į dujų aparatūrą, kad neužsiliepsnotų ir neišsitemptų. Kai nedirbama, guminės žarnos turi būti laikomos uždaroje patalpoje, kurioje yra teigiama temperatūra.

4.10. Gumines žarnas galima prijungti tik per sklendes, įtaisytas prie oro skirstymo dėžės. Žarnas prijungti prie įrenginio ir atjungti tik tada, kai jose nėra slėgio.

4.11. Kad į kompresorių nepatektų vandens ir purvo, oro tiekimo anga pridengiama stogeliu ir uždengiama variniu tinkleliu. Tiekiamas į kompresorių oras valomas audekliniais arba metaliniais filtrais, taip pat dulkių nusodinimo kamerose. Šiuos įtaisus taip pat reikia reguliariai valyti.

4.12. Kompresorius privalo būti tuoj pat atjungtas (išjungtas) šiais atvejais:

4.12.1 jeigu kurios nors kompresoriaus dalies temperatūra nepertraukiamai didėja ir viršija leistiną normą;

4.12.2 jeigu manometras rodo slėgimą, didesnę už leistiną;

4.12.3 jeigu atsiranda smūgiai kompresoriuje, kompresoriaus variklyje arba gedimai, grėšiantys kompresoriaus normaliam darbui;

4.12.4 jeigu suspausto oro temperatūra yra aukštesnė už leistiną;

4.12.5 jeigu sugenda kompresoriaus kontroliniai - matavimo prietaisai;

4.12.6 kilus gaisrui, jeigu iš kompresoriaus ir elektros variklio sklinda dūmai arba svilėsių kvapas;

4.12.7 nutrūkus elektros energijos tiekimui;

4.12.8 padidėjus kompresoriaus keliamam triukšmui ir vibracijai.

4.13. Darbo metu būtina stebėti visų jungčių būklę. Dirbant kompresoriui, jungčių varžtus veržti draudžiama.

4.14. Būtina reguliariai apžiūrėti dirbantį kompresorių, valyti jo paviršių nuo dulkių ir purvo (tik esant išjungtam kompresoriui). Neleisti, kad nutekėtų alyva, o ypač, kad alyva nepakliūtų ant pagrindo. Valymui naudoti tik medvilninius skudurus.

4.15. Draudžiama remontuoti ir valyti įrenginius bei vamzdynus, esant slėgiui juose.

4.16. Elektrosaugos reikalavimai:

4.16.1 neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;

4.16.2 nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros srovės poveikis;

4.16.3 nedirbti su netvarkingais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;

4.16.4 dirbti tik su žemintais prietaisais bei įrenginiais;

4.16.5 nesiliesti vienu metu prie žemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.) ir elektros įrenginių metalinių dalių (stalinės lempos ir kt.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šioms dalims turint elektros įtampą, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;

4.16.6 panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, tuoj pat išjungti;

4.16.7 nedirbti su elektros prietaisais, jei ant jų pateko skystis;

4.16.8 neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištuko, kištukinio lizdo. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą kvalifikaciją.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

5.1. Sutrikus įrenginių, kuriais dirbama, darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba direktoriui, asmenims atsakingiems už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, pritekus iškviešti gydytoją tel. 112.

5.3. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.4. Pastebėjus veikiamą elektros srovės darbuotoją, reikia nedelsiant jį atitraukti nuo srovės šaltinio saugiu būdu, užtikrinant jo apsaugą nuo susižalojimo krentant, arba išjungti įtampą artimiausiu jungikliu. Jeigu būtina, kol atvyks greitoji pagalba, nekentėjusiam reikia daryti dirbtinį kvėpavimą ir išorinį širdies masažą.

5.5. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams telefonu tel. 112, iškviešti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padalinyje, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.6. Užsidegę drabužiai gesinami susukant juos į antklodę arba gumulą.

5.7. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ar prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kaip įmanoma greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbuotojų saugą ir sveikatą padalinyje, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

6.2. Išjungti iš elektros tinklo kompresorių.

6.3. Surinkti visus naudotus įrankius, išnešti šiukšles, arba darbo metu susikaupusias atliekas.

6.4. Pasibaigus darbui darbuotojas, dirbęs patalpose, privalo patikrinti:

6.4.1 ar nesijaučia patalpoje dujų, degėsių ir kitų nebūdingų specifinių kvapų;

6.4.2 ar išjungti, kurie pasibaigus darbui turi būti išjungiami, elektros įrenginiai, apšvietimas;

- 6.4.3 ar nepalikta pašalinių degių skysčių bei lengvai užsiliepsnojančių medžiagų;
- 6.4.4 ar uždaryti langai ir kitos angos;
- 6.4.5 ar neužkrauti takai, skirti priėjimui prie gaisro gesinimo priemonių, evakuacinių išėjimų;
- 6.4.6 ar patalpose nėra pašalinių asmenų.
- 6.5. Darbuotojas pastebėjęs išvardintų reikalavimų pažeidimus, privalo imtis priemonių jiems pašalinti. Jei jis to padaryti negali, pranešti apie tai tiesioginiam vadovui.
- 6.6. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus ir nesklandumus būtina pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui, atitinkamoms Centro tarnyboms.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas